

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marți, Joi și Sâmbătă.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de două ori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Nr. 10.048 Școl.

Circulară

Preacuvnoșilor protopresbiteri, onorațiilor preoți și învățători din arhidieceza ortodoxă a Transilvaniei!

Dacă ne vom reaminti, că în lume de veacuri decurge o aprigă luptă de existență între oameni, luptă ce se poartă numai cu armele învățării și ale minții luminate: atunci ne vom convinge și despre acel mare adevăr, că omul care dispune de armele învățării și ale minții luminate, învinge, supune și aservește pre celele nu dispune de aceleași arme, și ocupă tot mai mult din mijloacele de traiu sau de existență ale celui învins, până când acesta ajunge la cea mai mare lipsă și sărăcie.

La acea luptă fiind angajat și poporul nostru, care din vitregitatea timpurilor, în mare parte, este lipsit de armele învățării și ale minții, dacă vom precum dorim foarte — să nu succumbem în acea luptă și să nu deviem învins, aservit și sărăcit: atunci trebuie să stăruim din toate puterile la înzestrarea lui cu aceleași arme ale învățării și ale minții, cu cari sunt înzestrate și celelalte popoare din jurul lui.

Iar dacă ne vom mai reaminti, că pe celelalte popoare numai preoții și învățătorii lor le-au înzestrat cu armele învățării și ale minții, — atunci vom înțelege, că asemenea datorință de a învăța și a lumina și pe poporul nostru, avem și noi preoții și învățătorii lui. Avem datorință de a face aceasta fără amănare, și printr-o față de asemenea învățatură și lumină s'ar periclita nu numai existența poporului nostru, dar și a bisericii noastre, căci un popor decăzut și sărăcit în amărul său nu se mai gândește la susținerea bisericii și a școlii, și cu atât mai puțin la susținerea preoților și a învățătorilor săi.

Pentru evitarea unei asemenea mari nefericiri, pentru care noi preoții și învățătorii, de sus până jos, am avea cea mai grea răspundere înaintea lui Dumnezeu și a posterității, nu rămâne decât să lucrăm cu toții, din toate puterile, și la înzestrarea poporului nostru cu armele învățării și ale minții ca să poată suporta, cu bun succes, lupta de existență.

Dar fiindcă baza oricărei învățături și luminări este cartea, de care o mare parte a poporului nostru nu se poate folosi, căci nu știe ceti: mă văd silit a renouă însărcinarea dată prin circularul din 20 Noembrie 1908, Nr. 13.440 și prin cel din 1 Noembrie 1911, Nr. 12.969, și a vă provoca și îndatora și prin aceasta, pe voi toți iubitorilor preoți și învățători, ca acum când poporul a terminat lucrul câmpului, și când dispune de mai mult timp liber, mai ales în serile lungi de iarnă, să reîncepeți, cu puteri nouă, instruirea *gratuită*, în cetire și scriere, a tuturor popoarelor din parohiile voastre, cari n'ar ști ceti și scrie.

Spre scopul acesta, mai înainte de toate preoții din comunele în cari ar fi analfabeți, să se consulte cu învățătorii noștri confesionali, ca unul dintre dânșii, adevărat ori preotul ori învățătorul, să ia asupra-și sarcina de a învăța pe analfabeți cetitul și scrisul, punându-se în vedere celui ce ar face aceasta și o remunerație din partea consistorului. În comunele acelea, unde ar fi mai mulți preoți și învățători, să se consulte și să decidă toți împreună, care dintre ei să ia asupra-și aceea sarcină; iar unde n'ar fi învățător confesional, ori în caz când acesta n'ar fi în stare a instrui, acolo însuși preotul să instruceze pe analfabeți cetitul și scrisul.

După această înțelegere, preotul, în cea mai de aproape Duminecă ori sâmbătoare să spună poporului la înțeles, că dorind noi foarte, soarte tot mai bună poporului nostru, dar

știind, că fără învățatură nu va putea ajunge asemenea șoarte, și știind că o parte a poporului nostru nu știe carte, din care să se învețe și lumineze, ba mai știind noi și că, tot din cauza lipsei de carte, poporul nostru nu e luat în seamă, ca popoarele cari știu carte, nici la alegeri comunale, comitatense și dietale: am aflat de bine a orându-i ținerea de cursuri de iarnă pentru cei neștiutori de carte, și a îndatora pe preoți și învățători, să învețe în dar, fără nici o plată, a cetii și scrie, pe toți cei ce n'ar ști carte. Și așa a sfătui și îndemna pe toți neștiutorii de carte, a se aduna în serile lungi de iarnă la acele cursuri, unde, în scurt timp, toți vor învăța cetitul și scrisul.

Intr'una cu aceasta să li se mai spună și aceea, că pentru a le înlesni învățarea, — la cerere, — li se vor trimite abecedare din tipografia noastră arhidiecezană, anume întocmite pentru analfabeți cu prețieftin, — iar după ce vor învăța cetirea, vom îngriji să le trimitem cărți de cetire cu cel mai redus preț, din cari se vor deștepta și lumina cum să-și crească și să-și norocească mai bine pe fiii lor, cum să-și conducă mai bine afacerile lor, ca să ajungă o viață mai tignită, și cum să-și cunoască și să-și apere dreptul lor, în caz de lipsă.

Dealtfel pentru a înlesni măcar în parte munca preoților și învățătorilor, Consistorul arhidiecezan a tipărit și o Instrucție privitoare la organizarea cursurilor de analfabeți. Ea se trimite deodată cu această circulară fiecărui oficiu parohial. (O publicăm și noi în numărul viitor. *Redacțiunea*).

În fine, fiindcă la toate acestea, pe lângă stăruințele noastre se mai cere și ajutorul cel puternic al lui Dumnezeu, îl rog și eu ferbinte să ne împărtășască acel ajutor, și să binecuvinteze cu darurile sale cele bogate pe toți cei ce vor conlucra și la această întreprindere folositoare.

După cari cu binecuvântare arhierescă am rămas

Sibiu, la 16 Octombrie 1912.

Al vostru tuturor

de tot binele voitor:

Ioan Meșianu m. p.,
arhiepiscop și mitropolit.

Din delegațiuni.

Mercuri la amez Maiestatea Sa, Monarhul, a primit delegațiunile în sala tronului din palatul regal din Buda. La ocaziunile prezidenților delegațiunilor, Maiestatea Sa a răspuns, atât delegațiunile austriace, cât și celei ungare, următoarele:

„Cu sinceră satisfacție și mulțumire primesc dovada de alipire de care mă asigurăți. Dela ultima noastră convenire conflictelor sângeroase au venit să tulbure pacea în Balcani, conflicte cari ne impun o veghere potențată. Considerând, că acest conflict po te atrage și interesele monarhiei, dorința de a restabili cât mai curând ordinea în Orient, pe terenul politic și economic deopotrivă, se impune cu o forță tot mai mare. Guvernul meu va fi gata, ca la momentul potrivit să ia parte, dimpreună cu guvernele aliaților noștri, în acțiunea îndreptată spre acest scop.

În sesiunea anterioară a delegațiunilor, reprezentanții celor două state ale monarhiei au dat dovadă de un deosebit simț de jertfă, atunci când au votat creditele extraordinare pentru acoperirea trebuințelor din armată și marină. În urma votării acestor credite, forța noastră armată a sporit în mod îmbucurător. Trebuințele actuale ale guvernului nostru de război rămân în cadrele obișnuite, un spor de cheltuieli s'a prevăzut numai pentru rezolvirea chestiunii subofiterilor, prin ce, atât în armata de pe uscat, cât și în marină, s'a realizat un progres însemnat.

În afacerile publice ale Bosniei și Herțegovinei se arată, grație ținutei loiale și patriotice a populațiunii, o înaintare constantă spre bine. Soborului li va sta în putință să promoveze, în temelul muncii bogate legislative ce-i stă înainte, progresul cultural și economic al celor două provincii.

Pătruns de convingerea, că veți discuta proiectele ce vi s'au propus, cu înțelepciunea, zelul și conștiințiozitatea manifestată la toate ocaziunile, vă doresc deplin succes la străduințele dvoastre laborioase și salutându-vă din inimă deschid noua sesiune a delegațiunilor.

FOIȘOARĂ.

Religiunea copiilor.

— Traducere —

de G. Fl. Proșmeranu.

Mi se pune întrebarea, ce e religiu-nea?

Copiii încă au uns, ba ne spun mei învederați, decât ori ce profesor de teologie, ce este aceea.

Au fost doi bărbăți, cari de altcum au fost contrastele cele mai drastice, dar cari în acest punct se unese. Unul din ei, ni-a impus ca problemă „să căutăm după aceea împărăție a copiilor“, pe când celalalt, prezentând un copil în cercul învățăcelor săi, zise: „De nu vă veți întoarce și să fiți, ca acești copii, nu veți intra în împărăția cerului“.

Dar ce este religia?

„Nu este în primul rând o cugetare, ci o simțire, o voință“.

În curățenia inimii omului se sbate o năzuință, întru a se devota de bună voie și curat din simț de recunoștință unui scop mai înalt și necunoscut.

Acest devotament este primul care se face simțit, și numai după aceea inclinația de o scruta.

Însă privește spiritul scrutător, noi cei mari suntem copiii superiori, dar în devotament ne întrec ei.

Să luăm numai sub cercetare religiu-nea lor! De astă dată nu am în vedere pe copiii ce sed pe bănoile școlii — aceștia ne sunt nouă foarte aproape, ci gândul meu se îndreaptă spre acele ființe mitice, cari stau mai aproape de natură și de Dzeu, la acei copii, din a căror căutătură se recgîndește cerul senin al nevinovăției.

Nu trag la îndoială, că și ei caută să dea o explicație celor necunoscute lor, cățiva cel puțin dintre aceștia, de bună samă.

Cine nu-și dă samă, cât de paternic se manifestă boldul de a scruta deja la cei mici? Ori oul i s'a dat prilej să se convingă despre datina copiilor, de a pune întrebări celor maturi, un lucru care constituie o îndeletnicire de predilecție pentru ei. Această însușire alcătuiește în cele religioase, un ce ou care copilul ne poate servi drept pildă. Dacă omul și-a uitat de datina aceste, e semn că a uitat mult.

Cum a și zis Lessing?! „Nu adevărul, pe care s'a făcut stăpân oineva, ci năzuința de a pune adevărul în lumină, și de care el știe și da dovadă, este, cea ce constituie valoarea unui om“.

Paruri vor fi oameni, cari nu suferă să li se pună întrebări, și mai puțin în

cele religioase, cari consideră întrebarea, deja ca o îndoială, pe când îndoiala o iau drept păcat.

Ne vom întâlni apoi și cu de acela, cari n'au aflat de bine a pune întrebări numai din simplul motiv, pentru că ei se încred orbiș în spusa celor mari, luând de bani buni cele stabilite și ougetate de ei.

Să ne ferim însă de a face din lipsă o virtute. Un părinte înțelept se va feri a suprima curiozitatea ce se exprimă prin puneerea de întrebări din partea copiilor. Aceasta ar fi cea mai mare nechinăzintă.

Și tot așa nici pe cei mai în vârstă nu-i permis să-i dojenim, dacă ei caută și întrebă; doar generația de azi este o generație de cercetători și scrutători.

Ce învățatură mai de preț ne pot servi copiii, decât ceea ce privește obiceiul de a întreba, — și adevărat o trăsătură caracteristică religioasă cu însușirea de a scruta după adevăr și de a-l îndrăgi, după cum ne face băgători de seamă Isus cu cuvintele: „Cel ce este din adevăr...“

Sunt și copii, cari nu sunt din „adevăr“, așa că acest fapt ne ilustrează adevărul învățării biblice despre păcatul strămoșesc, care nu este numai o vorbă goală.

Deja la copiii cei mici es la iveală inclinațiunile cele rele, moștenite dela tată și moși. Alții oglindesc în ochi, ca și în rostul vorbelor lor neatînse de duhul pre-

facătoriei, întreg internul sufletelor lor. Ei încă nu au cunoștință de apucătura rafinată a celor vrăstnici de a spune una și a gândi alta, precum și de faptul, că nu trebuie să-ți dai totul dela inimă. De câtă dragoste știu să se învrednicească cei mici și de câte ori nu ne aduc în perplexitate prin sinceritatea și iubirea lor de adevăr. (Ne-ar costa multă osteneală, dacă am oăta să le ștergem această mireasmă din fața și din sufletul lor!)

Să ne mai mirăm dară, că oameni cu adevărat sinceri își petrec timpul atât de bucuros în societatea copiilor, ca și oamenii, cari sunt nevoiți să și petreacă cea mai mare parte a vieții lor într-o atmosferă, urde la tot pasul te întâlnești cu minciuna și prefăcătorie, ba acestea alcătuiesc tonul și modul de contact social.

Nu se poate trage la îndoială influință binefăcătoare a acestui mod de atingere cu copii, pe a căror frunte sinceritatea își păstrează încă neștirbit chipul său zugrăvit!

Ți se pare, ca și când ai mai avea înaintea ochilor o bucată sau un exemplar neconturbat din chipul și asemănarea lui Dzeu.

Nici nu mi-aș putea imagina, ca copiii să cadă departe de Dzeu!

(Va urma).

Cu mult mai detaliat s'a pronunțat asupra situației, în subcomisiuni, Marți seara, dl. Berchtold, ministrul de externe al monarhiei noastre, rostind în fața lor următorul discurs:

„Dela ultimele ședințe ale delegațiilor până în ziua de astăzi, — a spus contele Berchtold, — am asistat la desfășurarea unor evenimente de cea mai mare însemnătate pentru liniștea viitoare a statelor europene. Înainte de a mă ocupa mai pe larg de aceste evenimente mă simt dator să amintesc un fapt care pentru noi, ca aliați, e de cel mai mare interes.

Războiul italo-turc s'a încheiat în chip norocos la Lausanne și aliații noștri au ajuns în posesiunea incontestabilă a unui întins teritoriu în nordul Africii. Din parte ne-am promovat după putință încheierea păcii și îndată după înfăptuirea ei ne-am grăbit să recunoaștem suveranitatea Italiei asupra Lybiei. Cu o sinceră satisfacție amintesc, că în felul acesta Italia și-a ajuns scopul pe care l-a urmărit decenii de-a rândul, câștigând un teren larg, unde își va putea transplanta cultura sa înaintată.

Cu toate că pacea a fost încheiată cu toată graba posibilă, nu s'a putut totuși împiedea izbucnirea conflictului în Balcani; dar ori cum, a avut darul să prevină o complicație și mai primejdicioasă. Din acest punct de vedere, nu putem decât să salutăm cu bucurie pacea realizată la Lausanne.

În timpul cât am petrecut în Italia, m'am putut convinge, că nu numai guvernul, dar și opinia publică din Italia a apreciat în măsură deplină atitudinea noastră în războiul ce l-a purtat acest regat cu Turcia. Primirea călduroasă, de care am fost încredințat pretutindenea în țara aliată, e încă o dovadă a celor afirmate mai înainte. Prietenia manifestată cu aceeași ocaziune a aflat un plăcut răsunet și la noi și această împrejurare e o nouă garanță a legăturilor indisolubile care împreună cele două state aliate.

Situația din Orientul apropiat a lăsat în ultimul timp o înfățișare extrem de serioasă și îngrijorătoare. După cum și dvoastră vă este cunoscut, în diplomația marilor puteri s'a pornit la inițiativa prim-ministrului francez Poineau — e un viu schimb de vederi, cari au de scop sfârșirea unei platforme, pe baza căreia la un moment dat să intervină și să pună capăt grozăviilor sângeroase ce se petrec în nemiloșita noastră apropiere. În strâns acord cu aliații noștri și convenind des mai ales cu reprezentanții Rusiei și ai Angliei, am lăsat și noi parte în schimbul acesta de vederi și stăm și astăzi în tratative cu marile puteri, pornind din convingerea că în chipul acesta satisfacem dorința generală exprimată și la noi de a înăbuși cât mai curând grozavul incendiu ce mistuie țările balcanice.

În luptele de până acum, statele balcanice au reușit să obțină succese însemnate, și sub impresia acestora, ținta ce-și propuseră înainte de izbucnirea ostilităților, a ajuns cu mult mai departe. Până ce la început, ele cereau introducerea unor reforme radicale în imperiul otoman, reforme cari să asigure existența națională a fraților lor de sânge — pretențiunea aceasta și-au exprimat-o, de altfel, și în notele pe cari le-au trimis marilor puteri și în ultimul adresat porții — astăzi aspirațiile aliaților sunt incomparabil mai mari și ele tind direct la descompunerea Turciei.

Pentru politica noastră, care de alt-cum nu e condusă de tendințe de expansiune, numai acel moment poate fi hotărâtor care poate aduce în consonanță dorința noastră de a păstra o ținută pașnică cu datoria ce ni se impune în primul loc, de a apăra interesele monarhiei față de orice tendință păgubitoare.

Față de evenimentele din Balcani am păstrat până astăzi moderatiune și atitudinea noastră a fost pretutindenea bine apreciată.

Pe această cale dorim să urmărim și mai departe, deoarece avem puternică conștiința forțelor noastre, cari ne sunt o garanță sigură că vom ști să face o glorie nouă să fie asultat. Nu mă îndoiesc că ne va succeda să ne afirmăm drepturile, fără să eșuăm în calea pretențiilor juste ale altora. Suntem apăsători să recunoaștem până la cel mai îndepărtat hotar noua situație creată în urma învingerilor raportate de statele, aliate și să punem astfel baza înțelegerii trainice și prietenești cu aceste state. În schimb însă avem tot dreptul să cerem, ca interesele legitime ale monarhiei să nu suferă nici o prăgubă pe urma situației schimbate.

Atitudinea liniștită și cumpătată a României, a acestui regat care stă în legături strânse de prietenie cu monarhia noastră, a avut o însemnătate deosebită asupra desfășurării evenimentelor și sperăm că importante interese ale sale bazate pe situația ei geografică, vor afla deplină considerație.

Întrucât mi-au permis împrejurările, m'am silit să dau un scurt tablou al situației din momentul de față și mi rămâne acum să vă rog a-mi acorda și în acest moment de o gravitate indiscutabilă, deplină încredere a dvoastră și să vă mulțumesc cu expunerile mele de astăzi reținute într-un cadru îngust, așteptând pe altă dată desfășurarea lor pe larg, fiindcă tratativele în curs sunt de o natură foarte delicată și nu-mi permit a face acest lucru chiar astăzi.

Asupra acestui eseu a ministrului de externe, care a făcut bună impresie pretutindenea, s'a născut discuție în subcomisiuni. La discuție a participat în subcomisiunea austriacă și deputatul român Isopescu-Grecul, care și-a exprimat mulțumirea pentru tonul loial al contelei Berchtold față de legitimele pretențiuni ale României și în subcomisiunea ungară P. S. Sz. Episcopul Dr. V. Hossu al Gherlei, care a spus oare următoarele:

„Expunerile contelei Berchtold și în deosebi pasajul referitor la România au făcut asupra mea o impresie foarte favorabilă. Nu e decât just ca România, care s'a purtat perfect de corect și care trăiește cu noi în cele mai strânse legături de prietenie, drept recompensă a stăruinței sale, să nu suferă nici o prăgubă în interesele ei, ci aceste să fie luate în considerare în mod corespunzător. Din situația de azi rezultă cu evidentă, cât de mult sunt avizați Ungurii și Românii unii la alții și n'er fi decât de dorit și pentru ambele popoare de mare folos, dacă și în internul țării ar trăi în bună înțelegere.

Subcomisiunile au votat încrederea dlui ministru de externe și i-au votat bugetul.

Biserica și statul

de Dr. Ioan Stanciu, par. gr.-ort.
(Fine).

Așa dară de prezent în statul nostru sunt următoarele religii recepte, după cum le înșiră și art. de lege XLIII din 1895: rom.-cath; gr.-cat. română și armeană; ev.-ref; ev.-lut; unitară; gr.-ort. română și sârbească, și izraelită. Dintre aceste biserici cea catolică, deși este favorizată de stat, încă nu-și are autonomia, care în timpurile din urmă este ținută la suprafață de cercurile competente bisericesti și politice. Autonomia bisericii gr.-ort. sârbești nu de mult a fost suspendată, prin rescript regal; iar biserica izraelită având o organizație nu atât generală, cât mai mult locală, nu poate avea o autonomie mai largă, precum o au bisericele reformate și cea gr.-ort. românească.

Reciprocitatea bisericilor este în principii generale stabilită în art. de lege XX din 1848 și în detalii în art. LIII din 1868. Aceste împreună cu legile aduse în anii 1894-95 regulează raportul dintre biserici, ca corporațiuni, dintre biserici și stat, precum și dintre membrii singuratici ai bisericilor. În special art. de lege XLIII din 1895 pune pe base largi libertatea confesională. Se înțelege, că libertatea aceasta nu este absolută, fără restricțiuni, dat fiind, că și această lege face deosebire între biserici recepte, recunoscute, și nerecunoscute de stat, între cari nu este egalitate și reciprocitate.

Articolul amintit face deosebire între credință, religie și biserică. Credința e declarată de absolut liberă: „fie care individ are voie liberă de-a crede și manifesta orice credință dorește“. Evident că aici e vorba de libertatea credinței interne. Statul însă permite, ca această credință să poată fi manifestată și în extern, în cadrul legilor existente și al moralei publice. Prin urmare nu numai credința concretizată în manifestările religiunilor recepte și recunoscute de stat poate fi exercitată de indivizi, ci ori care altă credință. Urmarea e, că la noi nu numai că nu se persecută credințele și deprinderile religioase, fie acelea cum ar fi, ci din contră, aceste nici tolerate nu le mai putem numi, dat fiind, că aceea ce își are baza în lege, nu mai e tolerat, ci legal.

De sigur, că prin libertatea aceasta legală, respectiva credință sau religie nu devine recunoscută și cu atât mai puțin recipiată din partea statului. Ear la aceasta trebuie ca statul să-și dea consimțământul expres prin legislatura sau guvernul său. Câtă vreme nu are acest atribut, respectiva credință sau religie nu este persoană de drept, nu este organism, ci o conglomeratie a indivizilor, cari profesază și manifestă aceeași credință. Acestea nu se pot organiza în comunități bisericesti, ear adunările, întrunirile lor, fie acelea de orice natură, se consideră de întruniri publice, cari nu se pot ține fără anunțare și fără permisiunea forului administrativ competent, care se prezintă la acelea prin organele sale polițiale. La noi de prezent avem în stadiul acesta religie nazarenilor, cari în repetite rânduri au încercat la guvern să li se recunoască religie, dar fără succes.

La noi prin urmare biserici, ca persoane juridice, nu sunt numai cele recipiate și recunoscute de stat. Despre cele recipiate am vorbit mai sus; biserică recunoscută de stat avem de prezent numai una, pe a baptiștilor, recunoscută prin ordinațiunea ministrului de culte nr. 77092 din 1905.

Deosebirea între bisericile recipiate și cele recunoscute este foarte mare. Cele dintâi se bazează pe lege sancționată, iar aceste din urmă există în urma ordinațiilor ministeriale. Cu alte cuvinte, bisericile recipiate nu sunt espuse organelor administrative, câtă vreme cele recunoscute depind de-a dreptul de vicecomitele comitatens și în special de la guvern. Chestiile de dogmă, precum și regulamentele interne, nu se aprobă de guvern, numai la bisericile recunoscute. Numai preoții acestor biserici pot fi amovați din oficiul lor de organele administrative, dar preoții bisericilor recipiate nu pot fi suspendați nici în cazul când s'ar dovedi de dușmani ai statului. Bisericile recipiate au dreptul de a-și încasa repartiziile și aruncurile de pe credincioși, pe cale administrativă, așadară pe calea pe care își încasează și statul dările directe. Bisericile recunoscute nu au acest drept. Ele cu încasarea competențelor sunt îndrumate pe căile judecătorei. Bisericile recipiate au drept de a înființa fonduri, de a susține școli și instituțiuni, și în special au dreptul de a cumpăra realități după bunul plac, câtă vreme cele recunoscute nu pot avea în posesiune mai mult teritor decât au lipsă la edificarea bisericilor, școlilor și casei parohiale. Prelații bisericilor recipiate, cu excepțiunea bisericii izraelite, care nu are prelați, sunt membri naturali ai casei magnaților, bisericile recunoscute nu au acest drept.

Vedem și numai din puținele exemple înșirate, câtă deosebire este între bisericile recipiate și cele recunoscute. Dar deși cele recipiate în urma suveranității lor speciale au multe și însemnate drepturi, totuși statul adeseori se îngerează în afacerile lor, respective statul usează de dreptul de a controla mersul normal al conducerii lor. Un atare drept este „jus supremæ inspectionis“ al regelui, adică dreptul suprem de inspecțiune, în urma căruia regele are dreptul de a supraveghea, de a cere deslușiri despre unele afaceri bisericesti; iar acele acțiuni sau dispozițiuni bisericesti, cari sunt contrare legilor existente, sau cari sunt jignitoare pentru alte biserici, sau pentru drepturile asigurate în lege pe seama supușilor statului, sau de-a dreptul conturbă liniștea acestuia, regele are dreptul

de a le nimici. Așadară în urma acestui drept sinoadele, congresele, sau peste tot acele corporațiuni din sinul bisericilor recipiate, cari aduc legi și dispozițiuni pentru întreaga biserică, numai cu permisiunea prealabilă a regelui se pot convoca; iar legile, decisiunile, concluziile aduse de aceste foruri legislative, numai după aprobarea expresă sau tacită a regelui intră în vigoare și se ridică la putere de lege. Cumcă așa este, am constatat și noi cu durere nu de mult, când s'a nimicit un congres al congresului nostru național-bisericesc referitor la legea școlară a fostului ministru de culte Apponyi. Ba dreptul acesta al regelui merge până la suspendarea întregii constituțiuni bisericesti, dacă se constată iregularități sau lucruri anormale în conducerea bisericii. Dovadă eclatantă este suspendarea constituției bisericii gr. ort. sârbești, care este suspendată prin rescript regal.

Față de biserică catolică regele are dreptul de patron „jus supremi patronatus“, care îl îndreptățește de a înființa episcopii, de a nimici sau împărți pe cele existente după bun plac, de a înțelegi locurile de prelați devenite vacante, etc.

„Jus placeti“ al regelui înseamnă că biserică catolică din patrie nu poate primi fără aprobarea regelui nici un ordin dela foruri străine. Deci bulele Vaticanului la noi nu au valoare, decât numai după aprobarea regelui.

Așa dară religiunile recipiate sunt basate pe lege, au autonomie și drepturi largi, în urma cărora existența lor nu depinde dela guvern, sau a'te foruri administrative. Din contră, cele recunoscute nu au atâta siguranță, nu au atâtea drepturi, dat fiind, că se sprijinesc numai pe ordinațiuni ministeriale, cari după împrejurări se pot revoca și modifica ori și când. Recunoașterea lor asemenea e legată de unele condițiuni, și anume: Se recunosc: 1. dacă ele sunt în stare să dea creștere religioasă-morală copiilor; 2. dacă statutele lor nu sunt în contradicție cu legile existente; 3. dacă dogmele și credințele lor nu atacă existența statului sau morala publică; 4. dacă prin numirea lor sau în credințele lor nu lovește în alte religii recepte sau recunoscute; 5. dacă nu au timbrul de naționalitate, și 6. dacă nu se deosebesc de alte religiuni recipiate sau recunoscute decât prin rit sau limbă. Acestea sunt condițiunile principale, cari trebuie să le întrunească orice religie, dacă voește să fie recunoscută de stat.

* * *

În liniamente generale și scurte m'am silit să clarific întrucâtva raportul dintre biserică și stat. Nu m'am estins asupra unor lucruri de importanță din punctul de vedere și al bisericii și al statului, precum ar fi și este de exemplu: trecerile și condițiunile trecerilor religioare, religiunea minorenilor și a celor născuți din căsătorii mixte, căsătoriile civile și bisericesti, adică asupra dreptului matrimonial privit din ambele puncte de vedere. Asupra acestor chestii de însemnătate atrag atențiunea tuturor pe cari îi interesează asupra legilor următoare: art. de lege LIII din 1868, XXXI din 1894, XXXII și XXXIII din același an.

Ear cât privește puterea bisericii, în urma căreia biserică își poate manifesta voința suverană, precum și forma și organele prin cari se manifestează această voință, chestii de interes pentru noi, voi încerca a le desvolta cu altă ocaziune.

NOUTĂȚI.

Societatea pentru fond de teatru român își va ținea adunarea sa generală în Brașov în zilele de 5/18 și 6/19 Noembrie 1912 în sala cea mare a gimnaziului român. Invităm la această adunare generală pe toți membrii fondatori, pe viață, ordinari și ajutători ai Societății, precum și pe toți binevoitorii și sprijinitorii culturii românești. Brașov, în 12/25 Octomvrie, 1912. *Virgil Onișu* m. p., vice-president. *Dr. Iosif Blaga* m. p., secretar.

Sfântul sinod al bisericii autocefale gr. ort. române din regatul României e întrunit în sesiune ordinară de toamnă în București.

Legea electorală. Delegațiunile își vor termina lucrările până pe la 22 Noembrie sâmb., că dieta își poate reîncheia activitatea în 25 Noembrie. Se știe, că în prima ședință a dietei, ținută în 25 ori 26 Noembrie, guvernul va prezenta proiectul de lege despre reformele electorale, care va fi predat unei comisii speciale spre studiere. Dieta va începe apoi discuția asupra bugetului anului viitor.

De pe câmpul de război nu vin decât știri despre noue înfrângeri suferite de Turci, cari așa se vede, că sunt condamnați la pierire.

Parastasul fondatorului Demetriu Andronic. Vineri, în 8 Noembrie n., fiind și sărbătoarea marelui mucenic Demetriu, la biserică din Sibiu, suburbială Iosefin, în al cărei cimitir își doarme somnul de veci fondatorul Demetriu Andronic, răposat în 1880, cel care și-a lăsat întregă averea pentru „sprijinirea meseriilor române ortodoxe din Transilvania”, s'a celebrat prin parohal I. B. Boiu un parastas solemn întru vecinicia odihnei a sufletului lui. La parastas, în afară de câțiva credincioși din parohie, a asistat, reprezentând Reuniunea sodalilor români sibieni, președintele ei dl Victor Tordășianu.

† **Stroe Beloescu.** Un om de bine și de inimă, filantrop generos, *Stroe Beloescu*, din Bârlad în România a murit săptămâna trecută, asasinat fiind în mod mișeleș de o bandă de hoți, în locuința sa din Bârlad unde și avea domiciliul. Ne exprimăm neșusă durere pentru sfârșitul atât de tregic al acestui bun român, originar dela noi.

Congresul „Societății ortodoxe naționale a femeilor române” din regatul român se ține în 21 și 22 Noembrie v. în București, palatul „Ateneului Român”.

Demisiunea primatului. Din Budapesta se vestește că primatul Ungariei *Vasary* din motive de sănătate și-a înaintat Majestății Sale demisiunea, iar pe viitor va purta numai titlul de cardinal. Demnitatea de primat va trece asupra arhiepiscopului Ioan *Csernoch* din Caloccei.

Inaugurarea unui vas de război. Al treilea vas de război al marinei noastre se va inaugura în 30 Noembrie c. în Triest. Va primi numele *Prințul Eugen*. Construirea lui s'a început în Ianuarie și s'a terminat în timp de zece luni. Clădirea și mașinile sale costă peste șapte milioane de coroane, iar echiparea cu artilerie și torpile face patru și jumătate milioane de coroane.

Preot militar. Cu 1 Noembrie n. c. a fost numit preot militar gr.-ort. român la Brașov, în locul pensionatului Nicolae Fizeșan, domnul *Ilie Hociotă*, cat. het în Sibiu.

Avis. Cu toată onoarea comunic, că mi-am deschis cărcelaria advocațională în Sasca-montană. *Dr. Augustin Bădosy*, avocat.

Dela Societatea pentru fond de teatru român. În numele comitetului de înnovertare, rog pe toți acei, cari doresc să ia parte la serbările dela Brașov din 5/18 și 6/19 Noembrie ale „Societății pentru fond de teatru român”, să trimită înștiințarea sosirii lor și dorințele în privința otelelor din Brașov pe adresa subsemnatului: *Dr. Horia Petra-Petrescu*, Brașov, Târgal grăului 4.

Pentru seminar. Preoțimea din traatul B.șșovului a subscris pentru noul seminar din Sibiu suma de 2500 coroane.

Descoperire. Un medic parisiian, *Dr. Odin*, cum vest se zierele franceze, a descoperit microbul cancerului (racului).

† **Iosif Hertigoea**, preot gr.-or. în comuna H.șșeni, după grele suferințe, împărțit cu Sf. Taine, și-a dat sufletul în mâinile Creatorului, Marți în 5 Noembrie c. c., în al 62-lea an al etății, 39 al căsătoriei și preoției. Rămășițele pământesti i-au fost ardate spre odihna veșnică Joi în 7 Noembrie c. c. la 2 ore p. m. în cimitirul din H.șșeni. Fie-i țărâna ușoară și memoria binecuvântată!

O nouă secție în ministerul de război. Cu ziua de 1 Noembrie c. s'a înființat în ministerul nostru de război o secție numită a motosnelor. Noua secție se va ocupa cu afacerile privitoare la mașinile de abur și la automobile; va ține în evidență aparatele de abur și automobilele din proprietate particulară ș. a.

Icoana autentică a Mântuitorului? Ziare engleze comuioa știrea, că în Aberffraw, din Wales, cu prilejul săpăturilor unor vechi monumente ale druizilor, s'a găsit o medalie extraordinar de interesantă. Medalia este de aramă și arată pe o latură icoană, care ar fi să înfățișeze pe Cristos, pe dosul ei adevă se poate citi inscripția cu semne ebraice: *Isus Cristos, mijlocitorul și mântuitorul*. Dacă se va dovedi, că este vorba în adevăr de o icoană veritabilă a lui Cristos, nu incapa îndoeală că relieviu aceasta are să fie una dintre cele mai prețioase ale lumii întregi; deoarece medalia reprezintă prima icoană autentică a feței Mântuitorului.

Fără teatru. Trupa teatrală ungaroasă din Sopron, Oedenburg, a trebuit să-și sisteze reprezentațiile, nefiind sprijinită de public. În anti trecuți numitul oraș își avea trupa teatrală germană, ale cărei producții erau bine cercetate.

Nou preșident Din Newyork se anunță, că preșident al Statelor unite a fost ales în 6 Noembrie *Dr. Woodrow Wilson*, candidatul partidului democrat, un bărbat de 56 de ani, care până aci a fost profesor universitar la Princeton și a scris mai multe lucrări de istorie și sociologie. Se spune, că *Wilson* nu este mare amic al emigranților. Astfel, pe viitor se va îngreua și mai mult emigrarea în Americă. Preșidentul de astăzi al Statelor unite primește un salariu de 75 mii dolari, sau 375 000 coroane pe an.

Mulțămită. Dl *Dr. Alexandru Dobrescu*, medic în Sibiu, s'a mutat la Brașov, voin să ordineză împreună cu fratele său *Dr. Aurel Dobrescu*. Mulțămeste deci și pe această cale tuturor cunoscuților pentru încrederea ce i-au arătat-o până acum.

Căsătoriile și războiul. Din țările balcanice se știe, că războiul actual a avut o mare înăvrire asupra încheerii căsătoriilor. Recruții și rezerviști s'au grăbit, înainte de a pleca la război, să-și serbeze o nunta. Într-o singură săptămână s'au căsătorit în Belgrad 1456 de perechi, iar în Sofia 1241. În Bulgaria, Grecia și Sârbia s'au făcut în ultimele săptămâni, înainte de începerea războiului, 76 mii de căsătorii.

Resultatul recensământului în Bosnia. Guvernul provinciilor ane tate a publicat acum resultatul recensământului din Bosnia și Hertegovina făcut în 10 Octomvrie 1910. Acesta este al patrulea recensământ dela ocuparea celor două provincii. Populațiunea lor este de 1,898,044 de suflete, în 2249 de comune, pe un teritoriu de 51 200 kilometri pătrați. După confesiune sunt: 800.000 ortodoci, 600.000 mohamedani, 400.000 catolici, 11.000 izraeliți, restul de alte confesiuni.

La fondul Victor și Eugenia Tordășian pentru înzestrarea fetelor sărace, al Reuniunii meserișilor sibieni au mai dăruit: *Dr. Enea Andreș*, avocat (Noerih), 1 cor., *Vasile Gan*, protopresbiter (Ofenbaia), 50 bani, *Dr. Virgil Mircea*, avocat (Cohalm), 1 cor., *Achim Oancea*, învățăcel faur, 30 bani, *Dr. Victor Balou*, avocat (Sibiu), 1 cor., *G. Igorie Porcariu*, comerciant (Valea-dosului), soția sa *Maria n. Metegan* și copiii lor: *Parfiliu*, *Mărioara*, *Augustin*, *Vladimir*, *Ionel*, *Minerva*, *Silvia* și *Ostavia*, cor. 250; *Atanavie Dăju*, paroh (Fizești), *Sebastian Negru*, sodal la-cătuș, *Liviu Alexandru Crăciunescu* și *Ioan Surdu*, măiestru butnar, soția sa *Ana* și copiii lor *Iosif*, *Augustin* și *Aurel*, câte 1 cor.

Palatul păcii. Des hiderea palatului păcii în Haga se va face în Septembrie 1913. Se afirmă, că la inaugurare va participa însuș țarul, la al cărui îndemn s'a construit palatul. În toată Olanda se vor ține mari festivități, cu atât mai vărtos, că în anul viitor se serbează și jubiul centenar al independenței olandeze.

Chinematografia în școli. Un pas important pe terenul aplicării chinematografului, ca mijloc de învățământ, s'a făcut în școlile berlineze. Reuniunea centrală pentru chinematografia școlară a început în 4 Noembrie, cu aprobarea autorităților școlare, să organizeze în 12 sale mari reprezentări pentru ținerimea școlilor din Berlin. Fierare s'ă cuprinde 1000-3000 de copii. Zilnic se dau câte două reprezentațiuni, și tot la 14 zile vine altă școală la rând. Prețul de intrare este 15 bani de elev, școlarii săraci au intrare gratuită.

Restaurantul L. Brote, promenada Bretter, primește abonamente la amezi cu 26 cor. lunar. — Seara după listă de cărțicică de cupoane 20% scăzământ.

Din protopresbiterate.

Convocare.

Prin aceasta convoc conferența preoțescă din protopresbiteratul Devei pe 6/19 Noembrie 1912 în Deva cu următorul

Program:

1. La orele 7 și jum. p. m. servit'ul divin, celebrat prin preoții *Laurențiu Cures*, *George G. Ia* și *Ales. Pătrău*.
 2. Predica o va ținea preotul *Ales. Pătrău*.
 3. Deschiderea conferenței, constatarea celor prezenți și constituirea.
 4. Discuție asupra serviciului divin și a predicii.
 5. Comunicarea ord. ven. cons. nr. 13452 Bis. 1911.
 6. „Modalitățile prin cari preotul poate îndemna pororul la cercetarea mai regulată a bisericii” — disertație de *A. Lule*, paroh în B.șșaria.
 7. „Cum s'er face cu mai bun efect educația religioasă-morală a credincioșilor noștri și mai ales a elevilor din acele comune bisericești, în cari nu avem școală confesională”, temă luată de par. *G. Popovici*, *V. Florea* și *E. Șime*.
 8. Referada par. *G. Guga* asupra rapoartelor despre activitatea preoției tractuale în 1911 și 1912.
 9. Raportul protopresbiterului despre conferențele religioase.
 10. Chestiunea înființării bibliotecii preoției tractuale, votarea statutelor.
 11. Statorirea obiectelor pentru conferența viitoare.
 12. Închiderea conferenței.
- Deva, la 10 Oct. 1912.
Dr. Ioan Dobre
protop.

Convocare

Conferența anuală a preoției noastre tractuale o convoc pe Miercuri 21 Noembrie st. v. c. la școala noastră din Tarda, cu următoarea

Ordine de zi:

1. Serviciul divin la 8 ore a. m., invocarea Duhului sfânt și parastas pentru binefăcătorii bisericii, celebrat în biserică prin preoții *Vincentiu Orășan*, *Ioan Hoportean* și *Dr. Ioan Mardan*, capelan protopresbiterat, care va ținea și predica ocazională.
2. La orele 10 deschiderea, constituirea conferenței și constatarea celor prezenți.
3. Discuție asupra modului cum s'a servit și predica.
4. Curenții.
5. Fiecare preot va înainta până în 18 Noembrie raport despre activitatea sa, răspunzând și la întrebările din circulara protopresbiteratului dno 7 Martie a. c. Nr. 293. Asupra acestor rapoarte va refera preotul *Ioan Oprîș*.
6. Tema dată de Preaveneratul Consistor: „Cum s'er putea face cu bun efect educația religioasă-morală a credincioșilor noștri și mai ales a elevilor de școală din comunele acelea, în cari nu avem școală confesională”, o vor lua preoții *Andrei Badiu* și *Dum'tru G. Gurgiu*. Recenziunea o va face capelanul *Dr. Ioan Mardan*, — având autorii să aștearnă acestui oficiu temele lor până în 18 Noembrie c. c. — Asupra acestei teme să meditez toți preoții, ca să-și poată face referențele lor în plenul conferenței.
7. Prezentarea rapoartelor grupurilor religioase, prezentate prin referenții designați din sinul lor.

8. Alegerea comisiei pentru compunerea programului conferenței viitoare și verificarea protocolului.

9. Propuneri de sine stătătoare.

10. Încheierea conferenței.

Tarda, la 24 Octomvrie 1912.

Oficiul protopopesco.

Jovian Murășian
protopop.

Cărți și reviste.

Invățătorimea română din Sălajiu, note critice, de *Dr. G. Oppreanu*. Sibiu, tip. W. Kraft, 1912. Prețul 50 de bani. De vânzare la L. br. Arhidiecezană în Sibiu.

Elemente din liturgică pentru școlile populare gr. catolice, de *Stefan Roșianu*, Blaj, 1912, tipografia seminarului teologic. Prețul 50 fileri.

Patronagiile școlare, disertație citită în conferența oeruală a învățătorilor gr.-or. români din tractele Brașov, Bran și Treiscaune, ținută în Brașov în 13/26 Octomvrie 1912, de *Pompiliu Dan*, directorul școlii primare din Zărnești. Brașov, tip. A. Murășianu: Braniscoe & Comp. — Se găsește de vânzare la Librăria Arhidiecezană în Sibiu. Prețul 30 de bani.

Revista Teologică, nr. 14-17 din 1912 cuprinde: Să jertfim pentru seminarul Andreian, de *Dr. N. Bălan*. Circulară consistorială. Impărăția lui Dumnezeu, de *D. I. Cornilescu*. Reflexiuni despre starea religioasă a lumii, de *I. Beleuș*. Cazuri din administrația bisericească, de *G. Hango*. Intocșirea mes. de *V. Gav. Nafragiu Titiucului*, de *D. I. Cornilescu*. Combaterea sectelor religioase, de *A. D. Pap*. Pentru vremea ce va să vie, de *Tr. Scorobăț*. Imbunătățirea dotățiunii preoților, de *N. Albu*. Din lucrările sfântului sinod al bisericii din Românie, de *P. Morușoa*. Dint'o scrisoare a unui preot de al nostru din Americă, de *I. Sărbu*. Luptele sărbilor din Turcia pe terenul bisericesc, de *M. Oprea*. Mișcarea literară. Cronică bisericească culturală. Tipicul cultului religios, de Cantor. — Revista Teologică apare de două ori pe lună. Abonamentul pe anul întreg este 10 coroane. Adresa: *Dr. Nicolae Bălan*, red. și profesor seminarial, Sibiu, Strada Reissensfel nr. 11.

Teatru.

Astăzi: *Luni*, „Die keusche Susanne”, operetă în 3 acte. Măine, Marți, „Eva”, operetă în 3 acte.

Concurs.

Reuniunea femeilor de religie gr.-cat. și gr.-or. din comitatul Târnavei-mici cu terminul de 30 Noembrie n. 1912 publică concurs la 3 ajutoare de câte 20 cor. și la 6 de câte 10 cor.

La aceste ajutoare pot concură văduve sărace și incapabile de lucru de religie gr.-cat. și gr.-or. precum și orfani fără avere, fără tată și fără mamă de ambel confesiuni române, cari cercetează școala ori vre-un ram de meserie de pe teritorul comitatului Târnavei-mici.

1. Dela toți concurenții se cere să dovedească cu atestat dela parohul local competent, cumă sunt săraci fără avere, de religie gr.-cat. ori gr.-or. cu purtare bună și că sunt de pe teritorul comitatului Târnavei-mici.

2. Văduvele au să mai dovedească, cumă sunt intru adevăr văduve și incapabile de lucru.

3. Orfanii, cari cercetază școala pe lângă condițiile de sub p. 1 au să arete că ce școală și clasă frecventează și pe lângă ce progres? iar orfanii ce sunt la învățarea unei măiestrii, au să dovedească cu atestat, cumă sunt la învățarea outărei măiestrii și că iau parte la cateheză și-și împlinesc datorințele lor față de biserică.

Spre înoungiurarea speselor toate documentele de dovedire se pot procura dela parohul competent și pot fi cuprinse într'un singur atestat.

Rugările intrate după terminul de concurs, nu vor fi luate în considerațiune.

Concursul să se trimită la adresa doamnei *Livia Dr. Romul Boila*, vicepreședinta reuniunii în D. c. Zentmárton.

Dicioșân mărștin, din ședința comitatului Reuniunii, ținută în 30 Octomvrie n. 1912

Aneta Zehan
președintă.

Laurențiu Pascu
secretar.

Din public.†)

Mulțămită publică.

La zidirea bisericii gr.-or. din Meheșul de câmpie, tractul Tarde, au dăruit bani următorii creștini: Petru Ceotleuș 225 cor., Vasile Mărginean și soția sa Sinefa 200 cor., Teodor Blenche, cantor 100 cor., Iuonaș Moldovan 50 cor., George Paravan 5 cor., G. Fișutean 4 cor., Stefan (Nedesiofr.) 2 cor., Fișutean G. 2 cor., Gligor Nedea, M. Todea, Todor Fișutean și Nastasia soția lui, Nastasia Cărlan, Iustina Sărb și Marișca Băldean câte 1 cor., Vasile Nistor și soția 3 cor., Artemie Radu 10 cor., Palaghie Băldeanu 10 cor., Ion Nemeș 5 cor., Gligore Băldean senior 15 cor., Anisia Cocan 1 cor., Gafta Fișutean 3 cor., G. Șăulean 12 cor., Alexă German 1 cor., Stefan Balcau 3 cor., Toader Sălăjan 1 cor., G. Cocan 16 cor., Irimie Ceotleuș 20 cor., Teodor Fișutean 4 cor., Stefan Fișutean 1 cor., Ioan Frățean 4 cor., Gligore Jucan 5 cor., Irina și Andrei Cocan 3 cor., D. Nistor 20 cor., Petru Triff 2 cor., T. Cărlan 40 fil., Anişca Părăoan 2 cor., V. Cărlan 2 cor., G. Cărlan 1 cor., Iacob Cărlan 5 cor., Nastasia Cărlan 40 fil., Al. Mateeș 20 cor., Dochin Sălăjan 1 cor., Ana Bălcau 1 cor., Vasile Catoiu 8 cor., Alexă Cărlan 2 cor., Gligore Otean 2 cor., M. Miron 9 cor., Nărioara Nistor 2 cor., Ion Sărb și soția 3 cor., Alexă Pop 4 cor., V. Fișutean 4 cor., V. Căbează 5 cor., V. Jișca 5 cor., Maria Radu 1 cor., Iie Nistor 2 cor., Vasile Ceotleuș 10 cor., V. Bălcau 1 cor., T. Cinteșan 6 cor., Marina Ceotleuș 1 cor., ilustrat mecenat Vasile de Stroescu 200 cor., Gligore Bozac din Velcher 4 cor., G. Frata 3 cor., Lizar Stefan 2 cor., Vasile Cinteșan 20 cor., Maria Singer, văduvă din Șermașei 100 cor., Maria Rognean 4 cor., V. Deac 10 cor., Maria Baciu 4 cor., Susana Vințeler 2 cor., Stefan Todor 2 cor., Anica Pogăceanu 1 cor., Maria Halpe 1 cor., Al. Șateu 3 cor., Doha Babut 10 cor., Maria Grindeanu 2 cor., Gligore Băndean 10 cor., Florian Mogoș, inv., 25 cor., T. Jucan 5 cor., Gligore Nemeș 100 cor., Irimie Ceotleuș 5 cor., Gligore Cocan 2 cor., Dan Crușița 2 cor., Mihai Cristea 5 cor., Gerasim Ceotleuș 2 cor., Iosif Tămaș și Cati 6 cor., Stefan Ceotleuș jun. 5 cor., Ioan Codarcea 14 cor., V. Murășan 3 cor., Nastasia Suciu 4 cor., Iacob Nemethi 6 cor., Ioan Sarac 15 cor., M. Jișca 10 cor., Ioan Cișan 13 cor., Ion Șeulean 50 cor., Toader Cărlan 5 cor., Axente Fișutean 10 cor., Alexă German 3 cor., Toade Sălăjan 2 cor., Ion Blenche senior 50 cor., Iosif Tămaș 3 cor., Manoia Părăoan 5 cor., Iie Cărlan 10 cor., Iacob Borș 10 cor., V. Catoiu 10 cor., Senie Jucan 2 cor., T. Fișutean 2 cor., Maria Sărb 6 cor., Petru Pop 2 cor., Petru Triff 5 cor., Iouneș Părăoan 11 cor., Ana Bălcau 2 cor., Societatea de consum 20 cor., Artemie Radu 20 cor., Gligore Sălăjan 4 cor., Andrei Fișutean 2 cor., Șofron Ceotleuș 2 cor., Todor Dan 5 cor., Dochin Băldean 3 cor., I. Sărb 2 cor., Maria Covaci 3 cor., Gapie Fișutean 6 cor., Partilimon Nemeș 10 cor., Coman Șogan 50 cor., Ioan Baciu 5 cor., Max m Halpe 10 cor., Pavel Bunea 20 cor., Stefan Ceotleuș 5 cor., Viot. Cinteșan 2 cor., V. Băldean 2 cor., George German 20 cor., Mikkai R. za 10 cor., Maria Părăoan 2 cor., Nag. a Sălăjan 2 cor., Anica Ceotleuș, V. Negrea, T. Cristea, Nastasia Jișca, G. Otean, P. Pop, T. Negru, T. Halpe, Fogarasi Iănoș, Dan Crușiță, Iosif Tămaș, P. Cinteșan, Senie Zimbrian, Palaghie Băldean, Anica Părăoan, T. Halpe, T. Sălăjan, G. Băldean fiecare câte 1 cor. Cu totul au dăruit 1774 cor. 80 fil. Cu ocaziunea sfințirii bisericii au mai dăruit următorii:

V. Jișca 5 cor., P. Jișca 2 cor., G. Muntean 2 cor., J. Șeulean 2 cor., Ileană Rancan 4 cor., G. Băldean sen. 2 cor., D. Jucan 2 cor., G. Sarac 3 cor., Iie Cărlan 2 cor., Artemie Radu 2 cor., V. Suciu 2 cor., S. Jimborean 5 cor., Z. h. i. Cinteșan 2 cor., Ștefan Ceotleuș 2 cor., T. Cinteșan 2 cor., V. Batoiu 4 cor., Iie Catoiu 2 cor., Iacob Cărlan 5 cor., Dochin Sălăjan 2 cor., Savina Muntean 2 cor., I. Sarac 2 cor., Raveca Catoiu 2 cor., G. Părăoan 2 cor., V. Ceotleuș 3 cor., Maier Miron 3 cor., Petru Triff 2 cor., Ana Balcau 2 cor., M. Muntean 2 cor., Paraschiya Muntean 2 cor., Partalie Radu 2 cor., Măte Iănoș 6 cor., V. Cinteșan 2 cor., Petru. Șeulean, paroh 20 cor., K. zintzi Iănoș, notar 10 cor., D. Cinteșan 2 cor., V. Dămbean 10 cor., P. Moldovan 2 cor., I. Blenche 2 cor., A. Cocan 5 cor., D. Filipan 2 cor., Ind. Muntean 5 cor., Gerasim Ceotleuș, Iie Ceotleuș, G. Triff, P. Grama par. câte 2 cor., P. Ceotleuș 5 cor., T. Blenche 5 cor., toți din Mihăș.— V. Sarac, Sămpetra 5 cor., Pop Dumitru, Frața 3 cor., M. Ciogorean, Velcheriu 3

cor., Maria Pașoa, văduva, Frata 20 cor., Ana Avram văd. Frata 3 cor., George Codarcea, Velcheriu 3 cor., Iie Mateeș Cioud, 3 cor. Petru Boos, Velcheriu 220 fil. G. Șimonyi, Velcheriu, 2 cor. Ion Câmpian 220 fil. Ioan Rus, Șăulea 2 cor., Nadoș Adrian, Șermaș, 2 cor. Florea Codarcea, Velcheriu, 2 cor. Maria Singer, Sărmașel 4 cor. Iie Bucur, Frata 2 cor. Iie Moldovan 2 cor. Anică Bucur 2 cor. Vasile Mărginean 10 cor. Ioan Maier Șăulea 5 cor. Gligore Avram, comerciant, Frata 10 cor. Gligore Băndean 2 cor. Ana Stoian 2 cor. Petru Negru 260 fil. Dumitru Plosaru 2 cor. Dănila Boiha 5 cor. Ivan Zăhan și Maria, 10 cor. Part. Armenișan 2 cor. Ioan Rușcan 2 cor. Anioa Stoian 2 cor. Verginia Boos, 2 cor. T. Rus, 2 cor. Gligore Halpe 2 cor. I. Vlăsca Cioud 3 cor. Dr. Valer Moldovan adv. Tarda 4 cor. Filip Feneșan 15 cor. Valer Poruț Bistrița 5 cor. George Poruț comerciant Cluj 5 cor. Nistor Dăbecar, 620 fil. Cormoș Alasardescu 5 cor. Dr. Ioan Oltean, adv. M. Ludaș, 10 cor. Ioan Gârj. 2 cor. Iacob Pirla, 2 cor. Maria Pop 2 cor. Maria Russ 3 cor. Gr. Bozac 20 cor. V. Moldovan 3 cor. Simeon Ciuca 3 cor. — 84 inși câte o coroană, fac 84 cor. d'n diferite sate; sub o coroană s'a adunat 109 cor 86 fil. In total 581 cor. 66 fil.

Pentru înfrumusețarea și împodobirea bisericii celei nouă au dăruit următorii binevoitori:

Toma Ilisie și soția Anisa Negre din Velcher un ornat bisericesc întreg, în valoare 80 cor. Teodor Blenche, cantor gr.-or. Mihăș, Iocana Ivierii în valoare 10 cor. Gligore Băldean, Mihăș 2 perdele de coloare merie în valoare 10 cor. Carolina Mesaroș văd. Pogăceaus, un ornat întreg culoare roșie în valoare 96 cor. Alexandru Molomfalean și soția Florica, Pogăceaus, un ornat întreg galben în valoare 76 cor. Iacob Nemethi, din Mădăraș un ornat verde în valoare de 80 cor. Gerasim Nicoad, Velcheriu, o cruce 1 cor. 20 fil. Dumitru Filipan, Mihăș, un sfeșnic în valoare 1 cor. 20 fil. Lucreția Gramă, Mihăș, o față de cipeș albă 4 cor. Mureșian Vasuie, Velcheriu 2 candelere de argint în valoare 20 cor. Ivan Chiorean, Șăulea a față de masă țesută în valoare 10 cor. George Radu, Sămpetra și Stefan Pop, Zau, ambii au cumpărat un candelabru de sticlă cristalină cu 12 lumini 100 cor. Iosif Tămaș, Mihăș 2 coroni Mântuitorul și Procurata Marie, 4 cor. Iuon Șăulea, Mihăș 3 fesenice ou 4 brățere p. 4 lumini 15 cor. Agnes Roșor, văduvă, 1 față de masă, ștergari, 10 cor. Ana Boariu școlăriță, Mihăș, o față de masă 5 cor. Anica Blenche cont. Mihăș, o față de masa pe prestol, 10 cor. Domnișoarele Veres Oga Veres Ede și Bodor Ilonka toate din Mihăș a marelui proprietar de aici, 3 perlețe, 30 cor. Domnișoarele Kendefi Katinka și Kendefi Margit, Mihăș, au dăruit o față foarte frumoasă pe masa prestolului și un procoveț lucrate de mâinile lor, tot ou mătăasă și aurite 300 cor. Dșoarele Victoria Șăulean oficioană la poșta și Aurelia Șăulean din Mihăș au dăruit 3 perdele la ușile împărătești, cusute de mâinile lor și cu inscripție în sârmă 60 cor. George Triff, Mihăș, a dăruit o bancă lungă, 5 cor. Valoarea tuturor darurilor e 87740 fil.

In numele ordincioșilor bisericii noastre de aici imi țin de datorință atât pentru darurile benevoele ce s'au dat în bani gata la zidirea bisericii nouă, cât și pentru darurile la împodobirea ei, și pe această oale să le exprim cele mai mari mulțămiri.

Mihășul-de-câmpie, la 18 Septembrie v. 1912.

Petru Șeulean paroh gr.-or. rom.

Aviz.

Să sprijinim arta română.

Aduc la cunoștință on. public, că după un serios studiu ce am făcut bisericilor mari, cu ajutorul Prea Ven. Consistor din Sibiu, m'am stabilit în comuna mea Agărbiciu, tr. Mediaș, unde primesc în lucrare orice pictură în ulei fin, ca: Iconostase, orice icoane și mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru școli, praznicare, ori ce renoiri — tot felul de aurituri până la cel mai fin aur veritabil, cu prețurile cele mai favorabile. In timpul de toamnă și iarnă ori ce icoane portative (mobile) care le pot executa acasă, le lucrez cu preț foarte moderat.

Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulțumire.

Cu deosebită stimă

Nicolae Baciu,

pictor bisericesc. (Agărbiciu—Sz. Egerbegy.)

(46) 41—

Nr. 590/1912 of. ppresb. (376) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala confesională gr. or. d'n comuna bis. Dumbrava, protopresbiteratul Reghinului prin aceasta se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare in „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt: 1000 cor. salar fundamental, și anume 620 cor. d'n repartitie pe popor și 380 cor. ajutor dela stat votat din anul trecut; cvincvenalele, la cari va fi îndreptățit învățătorul ales le va primi toate din ajutorul dela stat; cvartir natural și grădină.

Învățătorul ales e îndatorat, pre lângă ținerea școlii de repetiție să instrueze elevii în cântările bisericesti și să cânte cu ei la sfânta liturgie.

Concurenții să-și înainteze rugărilor instruite conform normelor în vigoare la subsemnatul oficiu protopopesc în termenul deschis, iar pentru a se face cunoscūți poporului să se prezenteze într'o Duminecă ori sârbătoare la biserică spre a cânta.

Reghinul-săsesc, (Szászrégen) 23 Octomvrie 1912.

Oficiul protopopesc al Reghinului în conțelegere cu comitetul parohial din Dumbrava.

Vasile Duma protopop.

Nr. 948/1912 prot. (375) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala confesională din comuna bisericescă Beșa, din protopresbiteratul Sighișoara, se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare in „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 1000 cor., și anume:

- 1. Dela popor prin repartitie 160 cor. 2. Intregire dela stat 840 coroane, cvar-tir in natura și grădină.

Alesul va fi dator a instrua tinerimea școlară și adulții în cântările liturgice și a le conduce în biserică în Dumineci și sârbători fără altă remunerație.

Concurenții sunt datori a se prezenta în vre o Duminecă sau sârbătoare în biserică spre a-și arăta desteritatea în cântări și tipic și a face cunoștință cu poporul, iar petițiile concursuale instruite conform normelor în vigoare documentând și absolvarea de IV clase gimnaziale să le trimită subsemnatului oficiu protopresbiterat în termenul deschis.

Sighișoara, 18/31 Octomvrie 1912.

Oficiul protopresbiterat gr. or. al tractului Sighișoara în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan protopop.

A apărut și se află de vânzare la Librăria arhidiecezană, Sibiu:

Regulament

pentru

Procedura judecătorească

în cauzele disciplinare

în Mitropolia gr.-or. rom. din Ungaria și Transilvania.

Prețul 20 bani, porto 5 bani.

NOUI piese muzicale de Tiberiu Brediceanu!

LA SEZĂTOARE

Icoană din popor (un act cu un preludiu)

Text de C. Sandu-Aldea și I. Borcia.

CUPRINSUL:

- Preludiu și cor. Nr. 1. Doina lui Sorin 5. Melodrama Nr. 9. Cântec haiduceșc 2. Măndruță cu ochii verzi 6. Cântecul Ilenei 9. a) Solo de fluiet 3. Cântec din bătrâni 7. De masă 10. Brău 4. A lui Moș Marin 8. Scenă 11. Duet 12. Învărtita și cor.

Partitura pentru canto și piano cor. 8— fr. 10—

Doine și cântece românești.

(Canto și piano).

Caietul I. (ed. II).

Foaie verde, foi de nuc. Cântă puiul cucului. Bădișor depărțitor. Spune mândr' adevărat. Vai, bădiță, dragi ne-avem. Cine m'aude cântând. Bade, zău, o fi păcat. Bagă, Doamne, luna 'n nor.

Caietul II. (ed. II).

Ști tu, bade, ce mi-ai spus. Vino, bade, iar acasă. Năcăjit, ca mine, nu-i. După ochi ca murele. Floare fui, floare trecui. Cântec haiduceșc. Trageți voi boi! Cine n'are dor pe vale.

Caietul III.

Pășărică mută-ți cuibul. Leagănă-te frunzuliță. Turturea din valea sacă. Ardemite-ai codru des. Ce vii, bade, târzior. Tu te duci, bade, sărace. Foaie verde, foaie lată. Pe unde umblă doru'.

Caietul IV.

Pe sub flori mă legănai. Foaie verde, pup de crin. Sus în vârful dealului. Mândro, de dragostea noastră. Când treci, bade, pela noi. Frunză verde, frunzuliță. Auzi, mândro, cucu-ți cântă. S'a dus cucul de paici.

Jocuri românești.

(P iano solo).

Caietul I.

Lugojana. Măzărăica. Ardeleana (ca 'n Banat) I. Pe picior I. Ardeleana I. Brău I. Hora. Ardeleana (ca 'n Banat) II.

Caietul II.

Ardeleana (ca 'n Banat) III. Ardeleana II. Pe picior II. Țarina. Învărtita I. De doi. Ardeleana III. Brău II.

Caietul III.

Brău III. Hațegana. Ardeleana (ca 'n Banat) IV. Învărtita II. Pe picior III. Ardeleana (Abrudeana) IV. Ardeleana (ca 'n Banat) V. Brău IV.

Caietul IV.

Hora. Invărtita III. Brău V. Pe picior IV. Din Maramurăș. Ardeleana V. Danțu. Ardeleana (ca 'n Banat) VI.

Prețul unui caiet cor. 4— fr. 5—

Preludiu și Hora din „Serata etnografică“, pentru piano, ed. II. Rândunica, vals, pentru piano, ed. II. Viorele, vals, pentru piano, ed. II. Aurora, vals, pentru piano.

Prețul a cor. 2— fr. 2 50

Quadrille pe motive românești cor. 2— fr. 2.50 Hora (cis moll) cor. 1-50 fr. 2—

De vânzare la:

Librăria arhidiecezană, Sibiu (Nagyszeben)

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacțiunea nu primește răspunderea.